

QUAGGAMOSSEL: VLOEK OF ZEGEN VOOR OPPERVLAKTEWATERKWALITEIT?

Het is een onogelijk mosseltje, niet groter dan een centimeter of twee. Desondanks zorgt deze exoot, die in 2006 voor het eerst in Nederland werd gesignaleerd, in korte tijd voor opmerkelijke veranderingen in de wateren waarin hij voorkomt. Het doorzicht neemt spectaculair toe. Hoe komt dat precies, welke gevolgen heeft dat voor onze watersystemen en voor de ecologische doelen die we eraan hebben gesteld? Stéphanie IJff van de masteropleiding Environmental Biology aan de Universiteit Utrecht, deed er in opdracht van STOWA onderzoek naar.

Het Volkerak-Zoommeer stond nog niet zo lang geleden bekend als 'groene soep'. Maar dankzij de quaggamossel, afkomstig uit het ponto-caspische gebied, is het water ineens veel helderder geworden. Ook in het zuidelijk deel van het IJsselmeer is het doorzicht enorm toegenomen. Volgens IJff is dat te danken aan de enorme filtercapaciteit van de mossel: zo'n liter water per mossel per dag. De mossel neemt slib en algen uit het water op, filtert de voedingsstoffen eruit en spuugt de restanten als kleine klontjes uit. Deze zinken naar de bodem. IJff: 'Het gevolg is dat wateren waarin de mossel voorkomt, geforceerd omslaan van een troebel naar een helder systeem.'

MUZIEK IN DE OREN

Helder water, dat klinkt de meeste aquatisch ecologen als muziek in de oren. Juist omdat het een belangrijke voorwaarde is voor het realiseren van de KRW-doelen. Helder water betekent namelijk betere condities voor waterplanten, en daarmee samenhangend de komst van een minder door Brasem gedomineerde, meer gevarieerde visstand en meer kleine ongewervelde dieren (macrofauna). Maar zo simpel ligt het niet, aldus IJff. 'De mossel grijpt in op het doorzicht, zonder dat de veroorzaker van troebel water - grote nutriëntenbelasting - wordt aangepakt. Het gevolg is helder, maar voedselrijk water. We zien nu al, bijvoorbeeld in het Eemmeer, dat dat leidt tot een enorme explosie van waterplanten. Daar moet je als waterbeheerder wat mee om overlast voor recreanten te voorkomen. Omdat er minder algen in het water zitten, is er bovendien minder voedsel voor het zoöplankton. Dat lijkt te zorgen voor een afname van de totale visstand.'

KENNISDAG QUAGGAMOSSELEN

Op 23 april organiseren het Hoogheemraadschap van Rijnland, de Werkgroep Ecologisch Waterbeheer en STOWA een informatiebijeenkomst over de quaggamossel. Meer informatie op stowa.nl | Agenda. Het onderzoeksrapport van Stephanie IJff is te downloaden vanaf stowa.nl.

Dat zou weer gevolgen kunnen hebben voor bepaalde soorten vogels die zich voeden met vis.'

IJff benadrukt dat er op basis van haar onderzoek geen sluitende conclusies te trekken zijn over de uiteindelijke effecten van de mossel, maar dat het wel sterke aanwijzingen geeft voor de richting die het opgaat. 'In Amerika zijn er al de nodige onderzoeken verricht en daar zijn de bewijzen sluitend. Maar er zijn daar wel andere watersystemen onderzocht.'

GOED BEELD

IJff pleit voor monitoring en nader onderzoek om een goed onderbouwd beeld te krijgen van de uiteindelijke effecten van de mossel. Het gaat om vragen als: waar en in welke concentraties komen ze voor? Hoe ontwikkelen de populaties zich onder invloed van eventuele natuurlijke vijanden? Wat zijn precies de effecten? 'Ik denk dat waterbeheerders zich niet direct rijk moeten rekenen als het gaat om het halen van ecologische doelen, maar geduld moeten hebben om te bezien welke effecten de mossel op de lange termijn heeft. Ze moeten vooral doorgaan met de het aanpakken van de belangrijkste veroorzaker van troebel water, de nutriëntenbelasting.'

De mossel wordt nu onder gecontroleerde condities als 'maatregel' ingezet, bijvoorbeeld in afgesloten stadsvijvers waar sprake is van blauwalgenbloeï. Het wijst erop dat dat werkt, aldus de onderzoeker. Maar ze bewust overal uitzetten, lijkt IJff veel te voorbarig. Want dan haal je wellicht het Paard van Troje binnen in je watersystemen.